

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Euroopan sisämarkkinoiden strategia ja suosituksia kohdennettujen toimien uudelleen tarkastelemiseksi"

(2000/C 140/10)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 27. tammikuuta 2000 antaa työjärjestyksensä 23 artiklan kolmannen kohdan nojalla lausunnon aiheesta "Euroopan sisämarkkinoiden strategia ja suosituksia kohdennettujen toimien uudelleen tarkastelemiseksi".

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 8. maaliskuuta 2000. Esittelijä oli John Little.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 29. ja 30. maaliskuuta 2000 pitämässään 371. täysistunnossa (maaliskuun 30. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 112 puolesta, 4 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Taustaa

1.1. Komission 24. marraskuuta 1999 antama tiedonanto⁽¹⁾ sisältää ehdotuksen sisämarkkinoiden strategiaksi seuraaviksi viideksi vuodeksi. Komission mielestä strategisten tavoitteiden tulee olla

- kansalaisten elämänlaadun parantaminen
- yhteisön tuote- ja pääomamarkkinoiden tehostaminen
- liiketoimintaympäristön parantaminen ja
- sisämarkkinoiden saavutusten hyödyntäminen muuttuvassa maailmassa.

Tiedonanto esitettiin 7. joulukuuta 1999 kokoontuneen sisämarkkina-asiain neuvoston ja sittemmin Helsingissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi.

1.2. Tarkasteltuaan "sisämarkkinoiden strategian vuosijaksoa" (kuva 1, sivu 5) yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmä suositteli, että komitea antaisi lausuntonsa yhtenäismarkkinoista horisontaalisesta näkökulmasta niin, että komissio voisi käsitellä sitä kunkin vuoden huhtikuussa ennen kuin se tekee ehdotukset kohdennettujen toimien uudelleen tarkastelemiseksi. Lausunnossa voitaisiin esittää näkemykset aina marraskuussa julkaistavasta tulostaulusta ja aina tammi-helmikuussa julkaistavasta (hyödyke- ja pääomamarkkinoiden toimintaa koskevasta) Cardiffin raportista.

1.3. On sovittu, että komitea antaa vuoden 2000 vuosijaksolla oma-aloitteisen lausunnon, joka sisältää suosituksia kohdennettujen toimien uudelleen tarkastelemiseksi sekä vastauksen strategia-asiakirjaan ja näkemyksiä edellisessä kohdassa mainituista asiakirjoista.

2. Yleishuomioita komission strategiatiedonannosta

2.1. Komitea on hyvin tyytyväinen komission tiedonantoon. Se on paljolti odotetun kaltainen ja vastaa hyvin yhtenäismarkkinoiden toimintasuunnitelmaa koskevassa komitean neljännessä lisälausunnossa tehtyjä ehdotuksia. Vaikka komitea ehdottikin strategisten tavoitteiden asettamista seuraavaksi kolmeksi vuodeksi, se myöntää viisivuotiskauden olevan tarkoituksenmukainen, koska se käy yksiin uuden komission toimikauden kanssa.

2.2. Komitea kritisoi laajaa strategiaa pääasiassa sen vuoksi, että siinä ei ole käsitelty tarpeeksi laajentumisen näkökulmaa. Sen varmistaminen, että yhtenäismarkkinat edistävät laajentumisen onnistumista on asianmukainen tavoite, mutta se ei yksin riitä.

2.2.1. On keskeisen tärkeää, että nykyisiä 15 valtion yhtenäismarkkinoita tehostetaan ja valmistellaan toimimaan osana nykyistä suurempia markkinoita, jotka aikanaan koskevat melkein kaksinkertaista määrää valtioita ja kattavat noin 30 prosenttia nykyistä suuremman väestömäärän. On pyrittävä varmistamaan, että seuraavien uusien jäsenvaltioiden liittymishetkellä nykyiset viisitoista jäsenvaltiota ovat saattaneet yhtenäismarkkinoiden säännöt voimaan mahdollisimman täydellisesti.

2.2.2. On olennaista, että jäsenehdokasvaltiot kykenevät liittymishetkellä omaksumaan yhtenäismarkkinoiden säännöt ja itse asiassa yhteisön koko säännöstön. Yhtenäismarkkinat nopeuttavat edelleen ehdokasmaissa jo käynnistynyttä rakennemuutosta. Tietoisuus rakennemuutoksen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista koko yhtenäismarkkinoilla on niiden toiminnan edellytys. Siirtymäaikoja voitaneen myöntää, kuten yhtenäismarkkinoita ja laajentumista käsittelevässä TSK:n lausunnossa⁽²⁾ todetaan.

2.2.3. Yhtä tärkeää on, että EFTA-mailla on samat velvollisuudet kuin EU:n viidellätoista jäsenvaltiolla pitää kiinni uuden strategian noudattamiseksi tarvittavien toimien toteuttamisesta.

(1) Euroopan sisämarkkinoiden strategia, KOM(1999) 624 lopull.

(2) EYVL C 329, 17.11.1999, s. 3.

2.3. Suuri osa tiedonannon sisällöstä koskee strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden kautta niitä yhtenäismarkkinoiden näkökohtia, jotka komitean mukaan edellyttivät politiikan kehittämistä ja toimintaa. Kuten usein strategisia suunnitelmia tarkasteltaessa, tässäkin herää kuitenkin kysymys, onko strategian toimeenpanosuunnitelma realistinen.

2.4. Komitea toteaa hyvillään, että ensimmäisen tiedonannon tiettyjen tavoitteiden hieman liian kunnianhimoiset sanamuodot on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta muutettu realistisemmiksi. Poikkeus on strateginen tavoite "kansalaisten elämänlaadun parantaminen". Yksin yhtenäismarkkinoilla ei voi saavuttaa tätä tavoitetta, sillä vaikka mahdollisuuksia olisikin tarjolla, kansalaiset eivät välttämättä hyödynnä niitä. Komitea on edelleen huolissaan, koska olisi käytännöllisesti katsoen mahdotonta osoittaa, että tämä ehdotettu tavoite on saavutettu. Näyttää siltä, että tällaisen tavoitteen esittämisellä pyritään pikemminkin tekemään vaikutus kuin saavuttamaan konkreettisia päämääriä.

2.4.1. Komitea on aiemmin kiinnittänyt huomiota vaikeuksiin tunnistaa yhtenäismarkkinoiden ansiota oleva taloudellinen hyöty ja yhteiskunnallinen kehitys. Viimeisimmässä vastauksessaan komitealle komissio itse myöntää, että on vaikeaa määrittää yhtenäismarkkinoiden vaikutukset makrotason osoittimilla, sillä ne heijastavat taloudellisen, poliittisen ja teknologisen kehityksen kokonaisvaikutusta.

2.4.2. Yhtenäismarkkinoiden ansioksi luettavaa taloudellista menestystä ja yhteiskunnallista kehitystä voidaan selvittää yksinkertaisemmin, jos vaikutuksia arvioitaessa yksilöidään, missä roolissa kansalaisia kulloinkin tarkastellaan: yrittäjinä, työntekijöinä vai kuluttajina. Vaikutuksia on tällöin huomattavasti helpompi kartoittaa ja mitata suunnitelmallisesti. Voidaan myös hyödyntää olemassa olevia malleja sosiaalisten indikaattorien selvittämiseksi, erilaisia tieteellisiä taustatietoita tai yksittäisissä jäsenvaltioissa sovellettavia menetelmiä, joilla mitataan talouskehityksen vaikutuksia kansalaisiin yrittäjänä, kuluttajana tai työntekijänä.

2.5. Komitea kannattaa ehdotettua seurannan, vuoropuhelun, analyysin ja uudelleen tarkastelun vuosijaksoa, mutta ei ole täysin vakuuttunut tarpeesta julkaista kaksi tulostaulua vuosittain. Vain yhden julkaiseminen olisi johdonmukaista, koska prosessijakson on määrä olla vuoden mittainen. Lisäksi komitea toteaa, että komissio on ilmoittanut tarvitsevana lisäresursseja uuden strategian toteuttamiseen, eivätkä tulostaulujen laatimiskustannukset voi olla aivan vähäiset.

2.6. Edellä mainituin varauksin komitea kannattaa komission tiedonannossa ehdotettua sisämarkkinoiden strategiaa.

2.7. Jotta voitaisiin hyödyntää koko talouden tarjoamia etuja, on TSK:n mielestä ratkaisevaa, että yhtenäismarkkinoiden perustava merkitys otetaan asianmukaisesti huomioon tulevassa hallitustenvälisessä konferenssissa, jossa keskitytään yhteisön laajentumisvalmisteluihin.

3. Erityishuomioita strategiaan sisältyvistä lyhyen aikavälin kohdennetuista toimista

3.1. Strategiassa asetettujen strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi komissio on määrittänyt 111 kohdennettua tointa 18 kuukauden ajalle. Komissio toteaa, että näin taataan jatkuvuus ja suositellun valmistelutyön avulla pyritään varmistamaan tavoitteiden saavuttaminen määrättyssä ajassa.

3.2. Näin kattavan kohdennettujen toimien luettelon esittäminen on käyttökelpoinen väline itsessään, mutta komitean mielestä on ristiriitaista luonnehtia kaikkia niitä "lyhyen aikavälin painopisteiksi".

3.3. TSK:n mielestä on epärealistista odottaa, että kaikki tavoitteet saavutettaisiin 18 kuukaudessa, kun otetaan huomioon tunnetut vaikeudet päästä neuvostossa yksimielisyyteen tietyissä tapauksissa. Samoin TSK on huolissaan valtiotasoisesta toiminnasta, sillä lainsäädännön voimaan saattamisen laininlyönti tai sen soveltaminen epäjohdonmukaisesti (tai joissakin tapauksissa ei ollenkaan) osoittaa, että valtioiden omien etujen ajaminen on yhä etusijalla.

3.4. Kohdennetut toimet on epäsuorasti asetettu tärkeysjärjestykseen, sillä 18 kuukauden ajanjakso on jaettu kuuden kuukauden jaksoihin. Komitealle on kuitenkin jäänyt epäselväksi, perustuuko toimenpideaikataulun määrittäminen kulloisenkin toimen merkitykseen puheenjohtajavaltion työohjelmien puitteissa vai pelkästään toimen toteuttamiseen tarvittavaan vähimmäisaikaan.

3.5. Komitea myöntää, että komission ei tulisi etukäteen ratkaista toiminnan poliittisia painopistealoja. Komitea uskoo kuitenkin, että taloudelliset ja yhteiskunnalliset painopistealat ovat erillinen kysymys, ja siksi komission tulisi itse pyrkiä määrittämään tärkeimmät toimintalinjat tästä lähtökohdasta. Näiden tavoitteiden saavuttamisen tulisi sitten olla etusijalla.

3.5.1. Komitea on lausunut näkemyksensä nimenomaisesti noin puolesta kaikkiaan 46 kohdennetun toimen muodostamasta kokonaisuudesta, joka koostuu lainsäädännöllisistä ehdotuksista. Vaikka komitea yleisesti ottaen tukee niitä, niillä ei sen mielestä ole välttämättä keskenään yhdenvertaista painopistetasemaa. Komitean näkemykset painopistealoista on sisällytetty 6 kohtaan, jossa käsitellään kohdennettujen toimien ensimmäistä uudelleentarkastelua koskevia suosituksia.

4. Huomioita viidennestä tulostaulusta

4.1. Yleistä

4.1.1. Komission laatima yhtenäismarkkinoiden viides tulostaulu on päivätty 3. joulukuuta 1999, ja se julkaistiin hieman ennen kuin Euroopan sisämarkkinoiden strategiaa tarkasteltiin sisämarkkinaneuvoston kokouksessa ja Helsingin huippukokouksessa.

4.1.2. Raportissa on yksityiskohtaista tietoa neljästä yhtenäismarkkinoiden ulottuvuudesta:

- sääntelykehys
- palaute yrityskyselystä
- hintaseuranta
- rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman seuranta.

4.1.3. Komitea on tyytyväinen esitystavan selkeyteen ja asiallisuuteen, ja esitettävä tieto selventää hyvin tässä yhteydessä painotettuja aloja. Kunkin jäsenvaltion kehityksen erittely on erityisesti hyödyksi pyrittäessä saamaan jäsenvaltiot ryhtymään toimiin aloilla, joilla ne ovat selvästi laiminlyöneet velvoitteitaan.

4.1.4. Komitea ei kuitenkaan usko, että tämä tulostaulu antaisi saman toivotun sysäyksen tarpeellisten toimien toteuttamiseen kuin ensimmäinen, toinen ja kolmas tulostaulu. 31. joulukuuta 1998 asti noudatettu 18 kuukauden toimintasuunnitelma ei enää ole sen pohjana, eikä siinä tarkastella kattavasti yhtenäismarkkinoiden kehitystä.

4.1.5. Komitea ei esittänyt erityishuomioita kesäkuussa 1999 julkaistusta neljännestä tulostaulusta, koska sen mielestä kertomuksessa käsiteltävä tilanne ei eronnut merkittävästi tilanteesta, joka vallitsi laadittaessa arviointi yhtenäismarkkinoiden toimintasuunnitelmasta⁽¹⁾, josta komitea antoi lausunnon⁽²⁾ toukokuussa 1999. Kuten 2.5 kohdassa todetaan, TSK epäilee, onko tarpeen julkaista kaksi tulostaulua vuosittain.

4.1.6. Komitean mielestä on olennaista, että yhtenäismarkkinoiden sääntöjen ja käytänteiden hyväksymiseen tähtävää kehitystä tarkastellaan jäsenehdokasvaltiokohtaisesti vuosittaisessa arviointiprosessissa (*screening*). Komitea ehdottaa, että komissio esittäisi tulevissa tulostauluissa huomioita tästä kehityksestä.

4.2. Sääntelykehys (osa B)

4.2.1. Sisämarkkinalainsäädännön täytäntöönpanoa koskevien tietojen esittäminen selvästi ja havainnollisesti on edelleenkin tulostaulun vaikuttavimpia piirteitä, jota on vielä vahvistettu sisällyttämällä siihen EFTA:n tilastotietoja. Komitea

on kuitenkin komission tavoin huolissaan hiljattain annetun lainsäädännön hitaasta täytäntöönpanosta ja huonoista näkymistä täytäntöönpanematta jääneen lainsäädännön kasaaman täydellistä purkamista ajatellen.

4.2.2. Rikkomusmenettelyihin ryhdytään edelleen usein, ja ryhdyttäisiin komitean näkemyksen mukaan vielä useammin, mikäli menettelyn pitkä kesto ei vähentäisi innokkuutta turvautua siihen.

4.2.3. Komitea odottaa kiinnostuneena parhaillaan suoritettavaa Slim-aloitteen kokonaisarviota. Se yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan yksinkertaistaminen saa kyllä periaatteellista poliittista tukea, mutta se ei ilmene tahtona toteuttaa sitä koko lainsäädäntöprosessissa.

4.3. Liiketoiminnan palautemekanismi (osa C)

4.3.1. Viimeisimpien yrityskyselyiden tulokset ovat jälleen mielenkiintoista luettavaa eivätkä eroa merkittävästi komitean omista havainnoista.

4.3.2. Komiteaa erityisesti miellyttävä uusi seikka on tyytyväisyysarvio, jonka kunkin jäsenvaltion liike-elämä antaa yhtenäismarkkinoista. Vaikka parannusta on kiistatta havaittu kahden viime vuoden aikana, absoluuttisin luvuin ilmaistuna tyytyväisyys oli vuonna 1999 valitettavan alhainen (EU:n keskiarvo on vain 61,8 prosenttia).

4.3.3. Komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että kaikki esteet eivät vaikuta liike-elämän suorituskykyyn yhtä paljon. Komitean näkemyksen mukaan tästä johtuva tarve painopistealojen määrittämiseen ei kuitenkaan ilmene pitkästä ja erittelemättömästä uuteen strategiaan kuuluvien kohdennettujen toimien luettelosta.

4.4. Rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman edistyminen (liite 1)

4.4.1. Huhtikuussa 1999 hyväksytyyn toimintasuunnitelman⁽³⁾ tähänastinen toteuttamisen edistyminen rajoittuu paljolti komission toimiin sen antaessa ja viedessä eteenpäin lainsäädäntöehdotuksia sekä laatiessa muita asiakirjoja. Raportissa valotetaan tiettyjä ehdotusten hyväksymisen tiellä olevia poliittisia esteitä.

4.4.2. Komitea ei ole laatinut lausuntoa itse toimintasuunnitelmasta mutta useita siinä käsiteltävistä ehdotuksista on käsitelty komitean antamissa tai valmisteilla olevissa erillisissä lausunnoissa. Komitea kannattaa kyllä toimintasuunnitelman päälinjoja, mutta on erittäin pettynyt poliittisen määrätietoisuuden puutteeseen, jonka vuoksi jopa pidennetty aikataulu toimintasuunnitelman loppuunsaattamiseksi on epärealistinen.

⁽¹⁾ KOM(1999) 74 lopull.

⁽²⁾ EYVL C 209, 22.7.1999, s. 28–34.

⁽³⁾ KOM(1999) 232 lopull.

5. Huomioita Cardiff-raportista ("Kertomus yhteisön tuote- ja pääomamarkkinoiden toiminnasta")⁽¹⁾

5.1. Raportin puitteet

5.1.1. Komission asiakirja on laaja raportti, johon liittyy yli 30 sivua tilastoliitteitä ja toiset 30 sivua komission työasiakirjoja. Raportilla on kaksi tavoitetta: antaa panos talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen valmisteluun sekä toimia pohja-asiakirjana komission ehdotuksille sisämarkkinoiden strategiaan sisältyvien kohdennettujen toimien ajantasaistamiseksi.

5.1.2. Raporttiin on valittu kaksinainen lähestymistapa, jonka mukaan ensinnäkin seurataan ja arvioidaan tuote- ja pääomamarkkinoiden suorituskykyä EU-tason lainsäädännöllisten puutteiden kartoittamiseksi ja toiseksi määritetään toimintalinjoja, joiden avulla voidaan parantaa lainsäädännöllisen kehityksen laatua ja poistaa markkinoiden tehokkaan toiminnan esteitä.

5.1.3. Raportissa tarkastellaan vain viime vuoden Cardiff I -raportissa käsitellyjä kysymyksiä eikä ollenkaan Cardiff II -raporttiin liittyviä kysymyksiä. Komission väite raporttien lukumäärän vähentämisestä tänä vuonna on siis hieman tulkinnanvarainen!

5.2. Yleistä

5.2.1. Ei olisi tarkoituksenmukaista käsitellä Cardiff-raporttia perusteellisesti tässä lausunnossa, jonka pääasiallisena tavoitteena on esittää komitean omia keväällä 2000 tehtävää uudelleentarkastelua koskevia suosituksia. Seuraavassa kommentoidaan siis pääasiassa vain niitä raportin näkökohtia, jotka koskevat sen toista ilmoitettua tavoitetta.

5.2.2. Komitea kannattaa yleisesti ottaen raportin sisältämiä ehdotuksia tuote- ja pääomamarkkinoiden uudistukseksi. Useat niistä ovat komission aiempien kertomusten ja varsinkin sisämarkkinoiden strategiaa käsittelevän tiedonannon mukaisia. Siinä esitetään kuitenkin myös uusia aloitteita, joihin komitea on tyytyväinen.

5.2.3. Tiettyjen kysymysten kiireellisyys korostuu komission raportissa, mikä toivottavasti antaa olettaa, että kevään 2000 uudelleentarkastelussa omaksutaan sama lähestymistapa. Se olisi komitean näkemysten mukaista: nyt käsillä olevassa lausunnossa komitea kehottaa asettamaan nykyiset 111 kohdennettua toimenpidettä tärkeysjärjestykseen.

5.2.4. Komitean mielestä raportin esitystapa kokonaisuudessaan on hyvä ja täydentävä tieto on erityisen hyödyllistä, koska se mahdollistaa perusteellisen selvityksen tekemisen. Komitea arvostelee kuitenkin ylimalkaan sitä, että termiä

"talousuudistus" toistetaan liian usein eikä ole aina selvää, mitä sillä tarkoitetaan. Joissakin tapauksissa sitä vaikuttaa käytetyn synonyyminä tuote- ja pääomamarkkinoiden uudistukselle ja toisissa tapauksissa sillä näyttää viitattavan makrotalouspolitiikkaan laajemmin. Raportissa annetaan myös ymmärtää, että talousuudistus on aina hyvä asia, mutta ei kuitenkaan määritellä uudistusta erityisesti eikä anneta perusteluja.

5.3. Erityistä

5.3.1. Markkinoiden suorituskyky

5.3.1.1. Raportissa keskitytään markkinoiden suorituskykyyn ymmärrettävästi talouden näkökulmasta. On kannustavaa huomata, että tuotemarkkinat ovat tilastojen mukaan lähentyneet koko ajan. Tilastot osoittavat, että teollisuustuotteiden kaupan kasvu EU:n sisällä on ollut BKT:n kasvua nopeampaa. Toisaalta komitea toteaa ulkomaisten investointien kasvun EU:n sisällä jakaantuvan hyvin epätasaisesti jäsenvaltioittain.

5.3.1.2. Komitea on komission tavoin huolissaan siitä, että pk-yritysten erityisiä rahoitustarpeita ei vielä täytetä tyydyttävästi. Komissio ilmoittaa, että USA:ssa 60 prosenttia riskipääomasta tulee eläkerahastoista, mikä on kaksinkertainen määrä kehittyneimpiin EU-markkinoihin nähden. Ei kuitenkaan ole selvitetty, missä määrin tämä johtuu lainsäädännöllisistä esteistä (joita joissakin jäsenvaltioissa varmasti on), riskin-arviointimenetelmien eroista, kulttuurieroista, jotka eivät kannusta pk-yrityksiä hankkimaan riskipääomaa, tai muista tekijöistä. Komitea kiinnittää huomiota lausunnossaan "Euroopalaiset pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatut pääomamarkkinat: näkyvät ja mahdolliset kehityksen esteet"⁽²⁾ aiheesta tekemiinsä ehdotuksiin.

5.3.1.3. Komitea pitää komission tavoin rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa hyvin tärkeänä. Se on periaatteessa tyytyväinen komission hiljattain tekemiin ehdotuksiin⁽³⁾ riskipääoman saatavuuden parantamiseksi.

5.3.2. Horisontaalisia kysymyksiä

5.3.2.1. Komitea on erittäin tyytyväinen yrittäjyyttä koskevaan lausumaan, sillä siinä tuodaan korostetusti esille seikkoja, jotka haittaavat pienten yritysten perustamista ja niiden kehitystä. Useissa jäsenvaltioissa on vielä paljon tehtävää uusien innovatiivisten, mahdollisesti uusien työpaikkoja luovien yritysten tukemiseksi. Komitea kiinnittää huomiota aloite-ehdotuksiin, joita se on tehnyt lausunnossaan "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaaliskomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan yritysten kilpailukyky ja maailmanlaajuistumisen haaste – Kannustuskeinot"⁽⁴⁾.

⁽²⁾ EYVL C 235, 27.7.1998, s. 13.

⁽³⁾ COM(1999) 493 final.

⁽⁴⁾ EYVL C 329, 17.11.1999, s. 49–57.

⁽¹⁾ KOM(2000) 26 lopull.

5.3.2.2. Komitea on jatkuvasti puoltanut valtiontukien vähentämistä ja tukenut tähän tähtääviä komission aiempia aloitteita. Nyt komissio painottaa perustellusti toimialakohtaisen ja tilapäisen tuen osuuden pienentämistä kokonaistuesta. TSK ehdottaa maataloustukien sisällyttämistä kokonaistilastoihin täydellisen kuvan saamiseksi.

5.3.2.3. Komission tiedoista ei välttämättä voi päätellä, että kehitys olisi kulkenut kohti julkisten hankintojen yhtenäismarkkinoita: tarjouspyyntöjen määrän lisääntyminen ei itsessään kerro mitään rajatylittävien sopimusten määrien lisääntymisestä tai vähentymisestä. Lisätiedot ja -analyysi olisivat hyödyllisiä. Komitean mielestä olisi välttämätöntä, että tätä alaa sääntelevät olemassa olevat direktiivit pantaisiin kiireellisesti täytäntöön ja komission tekisi ehdotuksia julkisten hankintojen prosessin toimivuuden parantamiseksi.

5.3.3. Palvelumarkkinoiden uudistus

5.3.3.1. Komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että on välttämätöntä hyväksyä ja saattaa voimaan lainsäädännöllinen kehys sekä noudattaa tinkimättä kilpailusääntöjä julkisten palvelujen sektorilla.

5.3.3.2. Jakeluporrasta koskevien komission ehdotusten osalta komitea katsoo, että ei ole esitetty päteviä perusteita omaksua suopeampaa asennetta suurten vähittäismyyntiliikkeiden laajentumiseen, eikä siis kannata ehdotettua uudistusta.

5.3.3.3. Komitean mielestä yleisvakuutuspalvelujen alalla ei ole edistytty tarpeeksi; etenkin pk-yritysten osalta ei kyseisellä alalla yksinkertaisesti ole yhtenäismarkkinoita.

6. Suosituksia vuoden 2000 keväällä tehtävään kohdennettujen toimien arviointiin

6.1. Yleistä

6.1.1. Myös komitean mielestä johdonmukaisten toimintalinjojen kehittämistä on tarpeen suunnitella laaja-alaisesti Euroopan tasolla markkinoiden toiminnan tehostamiseksi, jotta yhtenäismarkkinat voivat tarjota kansalaisille ja elinkeinoelämälle konkreettista hyötyä.

6.1.2. Vaikka tällaisia laajoja horisontaalisia vastuualueitaikin tarvitaan, komitean mielestä keskitetyllä lähestymistavalla, jossa painotetaan muutamia keskeisiä aloja, saataisiin lyhyellä aikavälillä enemmän hyötyä. Komission tulisi pyrkiä saamaan aikaan sekä sisämarkkina-asiain neuvoston että Eurooppa-neuvoston täysi sitoutuminen näiden keskeisten alojen tukemiseen, jotta varmistettaisiin, että näille aloille asetetut tavoitteet saavutetaan sovitussa aikataulussa.

6.1.3. Komitean näkemykset keskeisistä painopistealoista esitellään 6.2–6.9 kohdissa.

6.2. EU-oikeuden täytäntöönpano

6.2.1. Aivan etusijalle tulisi asettaa sen lainsäädännön tehostaminen, joka vaikuttaa sisämarkkinoihin, ja sitä toteutetaan jo useissa toimissa (esim. Slim) sisämarkkinoiden toiminnan tehokkuuden maksimoimiseksi sekä kaupan esteiden ja kilpailunvääristymien ehkäisemiseksi. Sisämarkkinoiden tulisi toimia hyvin myös ympäristönsuojelun sekä terveyden ja turvallisuuden alalla. Koska molemmat alat ovat hyvin tärkeitä kansalaisille – myös EY:n perustamissopimuksessa puhutaan ”suojelun korkeasta tasosta” – on pyrittävä mahdollisimman tiukkiin yhteisön normeihin. Niitäkin tiukemmat jäsenvaltioiden normit ympäristön ja terveyden suojelemiseksi ovat yhteensopivia perustamissopimuksen kanssa, joskaan niitä ei tule säätää protektionistisista syistä. Komitea uskoo, että EU:n lainsäädännön tehokas voimaan saattaminen ja johdonmukainen täytäntöönpano ovat ehdottoman välttämättömiä. Johdonmukainen täytäntöönpano on hyvin tärkeää tietenkin myös muilla aloilla erityisesti siten, että pk-yritykset eivät joudu epäedulliseen asemaan.

6.2.2. Komitea toteaa, että kilpailulainsäädännön valvontajärjestelmän ja täytäntöönpanon uudistamista koskevan komission ehdotuksen hyväksymisen tavoiteajankohdaksi asetettiin vuoden 2000 joulukuu. Komitea kiinnittää huomiota siihen, että vaikka se ilmaisikin ehdotukselle periaatteellisen tukensa hiljattain antamassaan lausunnossa⁽¹⁾, se mainitsi vaikeuksia ja vaaroja, joihin on puututtava alustavista toimista ja tukitoimista koostuvan erityisohjelman avulla ennen ehdotuksen toteuttamista.

6.3. Henkilöiden liikkumisvapaus

6.3.1. TSK on havainnut, että henkilöiden vapaa liikkuminen valtiorajojen yli – muidenkin syiden kuin työn vuoksi – ei monille EU:n kansalaisille ole vielä helposti toteutettavissa. Sosiaaliturvajärjestelmien erot haittaavat kansalaisten vapaata liikkumista ja aiheuttavat vaikeuksia monikansallisten organisaatioiden henkilöstölle.

6.3.2. Tietty valvonta ja hallinnolliset muodollisuudet ovat toki tarpeen, mutta liikkumisvapaudesta on tultava kansalaisten todellisuutta, jotta he tuntevat yhtenäismarkkinoiden olevan olemassa. Sekä työnantajien että työntekijöiden on tunnettava täysin asiaankuuluvat menettelyt ja vastavuoroista tunnistamista koskeva lainsäädäntö, jotta voidaan helpottaa työmahdollisuuteen perustuvaa liikkuvuutta. Komitea on jo kehottanut aloittamaan Flynnin toimintasuunnitelman seurannan (jota strategiatiedonannossa ei mainita). Komitea on valmistelussa toimintasuunnitelmasta oma-aloitteista lausuntoa.

⁽¹⁾ EYVL C 51, 23.2.2000, s. 55–66.

6.4. Verotus

6.4.1. Komitea on aiemmin ilmaissut antavansa yleisen tukensa komission korostamille alkuperäisille kohdennetuille toimille. On kuitenkin seurattava tiettyjen periaatteiden noudattamista ja ryhdyttävä valmisteleviin toimiin laajojen tavoitteiden – verotuksellisten esteiden ja haitallisen verokilpailun poistamisen – saavuttamiseksi pitkällä aikavälillä.

6.4.2. Jäsenvaltiot pyrkivät arvioimaan verotuksen uudelleen säilyttääkseen kilpailukykyä ja houkutellessaan edelleenkin ulkoisia investointeja. Komitea katsoo kuitenkin, että verokilpailun ollessa epätervettä, se on torjuttava, mikäli yhtenäismarkkinoiden halutaan toimivan kitkattomasti. Komission on määrä esittää vuoden 2000 puolivälissä neuvoston pyytämä selvitys yritysverotuksesta. Se sisältäneen hyödyllisen erittelyn veropohjasta kussakin jäsenvaltiossa ja voi auttaa kartoittamaan poikkeamia verotuskäytännössä.

6.4.3. Tänä aikana ei tulisi pyrkiä yritysverojen vähimmäismääriin, sillä nimellinen veroaste, jossa ei oteta huomioon veropohjaa, ei kerro koko totuutta.

6.4.4. Torjuttaessa työttömyyttä yhtenäismarkkinoilla on myös tutkittava, miten työtä verotetaan tuotantotekijänä.

6.4.5. Energiaverotus tulisi harmonisoida EU:n tasolla niillä aloilla, joilla se voi hyödyttää ympäristöä selvästi ja välittömästi; tämä on tehtävä heikentämättä yhteisön kilpailukykyä.

6.4.6. Komitean mielestä on oleellista, että hyvissä ajoin ennen laajentumista saavutetaan todellista edistystä sellaisen arvonalisäverojärjestelmän kehittämisessä, joka edistää sisämarkkinoita ja perustuu alkuperämaaperiaatteeseen. Tässä yhteydessä on muistettava, että EU:n neuvosto on sitoutunut ottamaan käyttöön lopullisen alv-järjestelmän, jota kuitenkin ei toistaiseksi ole toteutettu, minkä vuoksi veropetokset ovat lisääntyneet.

6.5. Sääntelyn parantaminen

6.5.1. Komitea on tyytyväinen sekä komission että jäsenvaltioiden pyrkimykseen parantaa sääntelyä. Lainsäädännön tehokkaan yksinkertaistamisen lähtökohtana tulisi kuitenkin olla kunkin lain vaikutusten itsenäinen arviointi. EU:n tulisi ottaa oppia USA:ssa, Kanadassa, Australiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa alalta saaduista kokemuksista.

6.5.2. Arviointimenettelystä tulisi kehittää väline, joka saisi lainsäätäjän hyvin varhaisessa vaiheessa toteamaan suunniteltavien toimien asianomaisille aiheuttamat taloudelliset vaikutukset. Poliittinen päätös voitaisiin sitten tehdä täysin tietoisena todennäköisistä seurauksista. Arviointi voitaisiin antaa riippumattoman elimen tehtäväksi. Mahdollisesti voitaisiin käyttää hyväksi Yhdysvaltain kongressin budjettiviraston (Washington DC) kokemuksia.

6.5.3. Komitea epäilee, voidaanko meneillään olevalla yrityspaneelia koskevalla koehankkeella saavuttaa käyttökelpoisia tuloksia. Vastaaajien sattumanvaraisella valinnalla ei varmisteta edustavuutta, mikä voi tuottaa pinnallisia vastauksia, joiden perusteella ei voi tehdä todella riippumatonta arviota.

6.6. Markkinoiden vapauttaminen

6.6.1. Kansalaisia hyödyttävään terveeseen kilpailuun voidaan päästä vain varmistamalla syrjimätön pääsy markkinoille kaikissa jäsenvaltioissa sekä yhteisön oikeuden yhdenmukainen voimaansaataminen. Komitea kannattaa energia-alan ja viestinnän markkinoiden vapauttamista ottaen huomioon yhteisön tavoitteet, kuten toimitusvarmuus tai tietotekniikan laajat hyödyntämismahdollisuudet. Juuri tietoyhteiskunnassa tietokanavien hyödyntäminen on kilpailukykyyn säilyttämisen ja parantamisen edellytys.

6.6.2. Komitean näkemyksen mukaan julkisia hankintoja koskevan lakipaketin ehdotusten hyväksymisen tulisi kuulua ehdottomiin painopistealoihin, ja komitea kehottaakin komissiota tekemään ehdotuksia mahdollisimman pian.

6.7. Valtiontuet

6.7.1. Valtiontuet voivat johtaa kilpailuvääristymiin. Komission tulisi määritellä koko yhteiskunnan tunnustamat perusteet valtiontukien järjestelmälliseksi tarkistamiseksi. Tuet tulisi tarkistaa näiden perusteiden pohjalta, ja kilpailuun mahdollisesti muiden toimien kanssa kielteisesti vaikuttavat tuet tulisi tarpeen mukaan poistaa. On kuitenkin otettava huomioon, että tietyillä talouden aloilla on erityistä yhteiskunnallista merkitystä (esim. koulutus), ja niitä on näin ollen arvioitava muulla tavoin. Komitea on erittäin tyytyväinen hiljattain annettuun tietoon, jonka mukaan komissio julkaisee valtiontuesta "tulostaulun".

6.8. Rahoituspalvelut

6.8.1. Rahoituspalvelujen yhtenäismarkkinoiden toteuttaminen on keskeisen tärkeä tekijä niiden käyttäjille eli liike-elämälle ja kansalaisille. Jotta kaikki mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää, investoijien tulisi voida toimia yhtenäismarkkinoilla ilman epäasianmukaisia rajoituksia.

6.8.2. Tämän vuoksi on yhtenäistettävä sekä kirjanpitoa että pörssin listalleottoa koskevia normeja. Lisäksi olisi erittäin

tärkeää luoda edellytykset tehokkaalle ja edulliselle rajatylitävälle vähittäismaksuliikenteelle.

6.9. Lainsäädännöllinen kehys

6.9.1. Eurooppayhtiön sääntöjen käsittely ei tällä hetkellä etene neuvostossa, ja aiempien puheenjohtajavaltioiden yritykset saada aikaan sopuratkaisu ovat epäonnistuneet. Komitea kehottaa komissiota tai sitä suuremmalla syyllä neuvostoa käynnistämään uuden aloitteen sopimukseen pääsemiseksi. Sama koskee myös eurooppalaisille osuuskunnille, keskinäisille yhtiöille ja yhdistyksille luotavia eurooppalaisia säännöstöjä.

Bryssel 30. maaliskuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös yhteensovitetusta valtuutusmenettelystä satelliittivälitteisten henkilökohtaisten viestintäpalvelujen alalla yhteisössä tehdyn päätöksen N:o 710/97/EY voimassaoloajan pidentämisestä"

(2000/C 140/11)

Neuvosto päätti 20. maaliskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastasi "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto. Esittelijä oli Giannino Bernabei.

Työjärjestyksen 20 ja 50 artiklan nojalla talous- ja sosiaalikomitea nimesi komitean jäsenen Giannino Bernabein yleisesittelijäksi.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 371. täysistunnessaan 30. maaliskuuta 2000 yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Satelliittivälitteisiä henkilökohtaisia viestintäpalveluja (*Satellite Personal Communications Services*, SPCS) käytetään maahan sijoitettujen kiinteiden ja langattomien järjestelmien kanssa sekä vaihtoehtoisesti että niihin yhdistettynä. Erityisesti alueilla, joilla kiinteät perusrakenteet ovat heikosti kehittyneet, satelliittivälitteiset viestintäpalvelut tarjoavat kaikille mahdollisuuden lähettää ja vastaanottaa viestejä.

1.2. Satelliittivälitteisten henkilökohtaisten viestintäpalvelujen käyttöönotto on siis merkittävä askel luotaessa verkkoja, jotka mahdollistavat äänen, tietojen ja kuvien yhteenliittämisen ja liikkumisen maailmanlaajuisesti.

1.3. Huolimatta edellä mainituista mahdollisuuksista ja alan teollisuuden huomattavista toimista markkinoiden kasvu ei ole vielä vastannut odotuksia, mikä saattaa johtua kehittämissäädöksistä ja byrokratian hitaudesta.

1.4. Radiotaajuuksien käyttö on tällä hetkellä niin yksittäisten jäsenvaltioiden kuin Euroopan unionin ja yleisesti koko maailman huomion keskipisteenä. Komissio on julkaissut tiedonannon radiotaajuuspolitiikkaa käsittelevää vihreää kirjaa koskeneen julkisen kuulemisen tuloksista⁽¹⁾. Huolimatta tekniikan ja teknologian merkittävästä edistyksestä, joka on

⁽¹⁾ KOM(1999) 538, 10.11.1999.